

ÖZEL HUKUK DÜZENLEMELERİ İŞİĞİNDA KADIN VE ÇOCUKLARA KARŞI TEK TARAFLI ISRARLI TAKİP (STALKING), CYBERSTALKING VE SORUMLULUK¹

STALKING, CYBERSTALKING AGAINST WOMEN AND CHILDREN AND LIABILITY IN THE LIGHT OF PRIVATE LAW REGULATIONS

Arş. Gör. Dr. Ayça ZORLUOĞLU YILMAZ

Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, aycazorluoglu@gmail.com,
azorluoglu@hacettepe.edu.tr, Ankara, Türkiye orcid.org/0000-0001-7250-4097

ÖZET

Ulusal ve uluslararası düzenlemelere rağmen Türkiye’de aile içi şiddet ve aile dışında kadın ve çocuklara karşı şiddet olgusu giderek artmaktadır. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un amacı; koruyucu ve önleyici tedbirler almak suretiyle şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi olan kadımları, çocukları, aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını korumaktır. Bu amaç doğrultusunda 6284 Sayılı Kanun’da düzenlenen şiddet türlerinden birisi de tek taraflı ısrarlı takiptir.

Günümüzde özellikle teknolojinin gelişimi, internetin yayılması ve sosyal medya organlarının gelişmesi ile elde edilen birçok faydanın yanı sıra ısrarlı takip niteliğindeki şiddetin bir türü olan cyberstalking eylemleri de hızla yayılmıştır. Her geçen gün teknolojinin ilerlemesi ile cyberstalking teşkil eden eylemlere bir yenisini daha eklenmektedir. Hukuk sisteminin bu sebeple ısrarlı takip ve cyberstalking teşkil eden eylemleri tek tek sayabilmesi mümkün değildir. Hukuk sistemi, birbiri ile uyumlu ulusal ve uluslararası düzenlemeler sayesinde hangi eylemlerin şiddet niteliğinde olduğuna dair genel bir yaklaşım benimsemelidir. Bu noktada temel kabul edilen hukuki düzenlemeler 6284 sayılı Kanun ile İstanbul Sözleşmesi’dir.

Tek taraflı ısrarlı takip mağduru; 18.01.2013 tarih ve 28532 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği md 3/I-ş bendinde tanımlanmaktadır. Bu konuda benzer bir tanım da Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) md 34’de “*Taciz Amaçlı Takip*” başlığı altında yer almaktadır. Buna göre ısrarlı takip; bir kişiye yönelen ve bu kişinin kendisini güvende hissetmesini önüne geçecek şekilde korkutan, belirli bir süre kasıtlı şekilde tekrarlanan hukuka aykırı ve tehditkâr davranışlar, takip ve taciz eylemleridir. Bu durumun bir şiddet türü olarak görülmesi için, kişi üzerinde korku ve tedirginliğe yol açması yeterlidir. İsrarlı takip aile içi gerçekleştirildiği gibi aile dışı da gerçekleştirilebilir.

Bu çalışma sayesinde ısrarlı takip ve cyberstalking kavramları tanımlanarak, hangi eylemlerin şiddet niteliği taşıdığına dair genel yaklaşımın ilişkin bir kanaat ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Bu çerçevede mağdurların ve faillerin kimler olabileceğine ilişkin bir değerlendirme yapıldıktan sonra bu eylemlere karşı Türk özel hukukunda alınabilecek önlemler açıklanacaktır. Sonuç olarak da bu tür eylemlerin mağduru olmamak adına yapılabilecekler dair görüşümüz ortaya konulacaktır.

Anahtar kelimeler:İsrarlı takip, cyberstalking, aile içi şiddet, kadınların korunması, çocukların korunması

¹ Bu çalışmanın ilk hali, 7-8 Mart 2020 Dünya Kadın Kongresi, Ankara, Türkiye’de bildiri olarak sunulmuş ve üzerinde tekrar çalışılarak yapılan değişiklikler ve eklemeler ile hakem incelemesinden geçmiştir.

SUMMARY

Despite the national and international regulations, domestic violence and violence against women and children has been increasing in Turkey. The purpose of the Law No. 6284 on the Protection of the Family and the Prevention of Violence Against Women; to protect women, children, family members and victims of unilateral persistent stalking, who have been subjected to violence or are at risk of violence by taking protective and preventive measures. For this purpose, one of the types of violence regulated in Law No. 6284 is stalking.

Today, cyberstalking actions, which are a form of persistent stalking violence, have spread rapidly as well as many benefits obtained especially with the development of technology, the spread of the internet and the development of social media. With the advancement of technology every day, a new one is added to the actions that constitute cyberstalking. Therefore, it is not possible for the legal system to count the actions that constitute persistent stalking and cyberstalking one by one. The legal system should adopt a general approach to what actions are stalking, thanks to compatible national and international regulations. The legal regulations accepted at this point are the Law No. 6284 and the Istanbul Convention.

The victim of stalking is defined in the Official Gazette dated 18.01.2013 and numbered 28532 Implementing Regulation on Law No. 6284. A similar definition in this regard is included under the heading “*Stalking*” in Article 34 of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention). Accordingly, stalking is the act of pursuit and harassment that is deliberately repeated for a certain period directed against a person and frightens the person to feel safe. In order for this situation to be seen as a type of violence, it is enough to cause fear and anxiety on the person. Stalking can be done inside or outside the family.

By means of this study, the concepts of persistent stalking and cyberstalking will be defined and an opinion regarding the general approach about the actions which are violent will be tried to be revealed. In this framework, after an assessment of who the victim and the perpetrators may be, the measures that can be taken in Turkish private law against these actions will be explained. As a result, our opinion on what can be done in order not to be victims of such actions will be revealed.

Keywords: Stalking, cyberstalking, domestic violence, women's protection, children's protection.

1. GİRİŞ

Şiddet olgusu, toplum içerisinde her ne kadar önlenmeye çalışılsa da giderek daha yaygın bir hale gelmektedir. Aile içi artan şiddetin yanı sıra aile dışında okullarda, medyada, işyerlerinde, kitle iletişim araçlarında özel ve kamusal alanda şiddet giderek artmaktadır (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 49). İnternetin ve kitle iletişim araçlarının gelişmesi ile şiddetin daha önce karşılaşılmayan türleri, daha önce deneyimlenmemiş boyutlarıyla karşımıza çıkmaktadır. Şiddet, sosyal medya aracılığıyla daha önce ulaşmadığı kapsamda toplumun her kesimine ulaşmakta ve bu da şiddetin olumsuz sonuçlarının katlanmasına yol açmaktadır.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun md 1 gereğince “*Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin*

korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.”

6284 sayılı Kanun ile kadınlar; cinsiyetlerine bakılmaksızın çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları korunmaktadır. Bu Kanun gereğince şiddet sayılan eylemlere doğrudan veya dolaylı olarak hedef olan ya da olma tehlikesi içinde bulunan kişiler ile bu şiddet eylemlerinden etkilenen yahut etkilenme tehlikesi bulunan kişiler şiddet mağduru sayılır (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 52; Günay, 2012, s. 652).

6284 sayılı Kanun'da yer alan düzenlemeler ile şiddetle mücadelede daha geniş bir bakış açısı ile yaklaşılması amaçlanmaktadır. Kanun gereğince hâkim şiddet olgusunu tespit ettiğinde Kanun'da öngörülen önlemleri veya re'sen kendisinin gerekli gördüğü önlemleri talebe gerek olmaksızın alabilir. 6284 sayılı Kanun'da yer alan önlemlere hükmedilebilmesi için mağdurun bu şiddeti ispat etmesi yükümlülüğü de aranmaz. 6284 sayılı Kanun'un yanı sıra mağdurlar Türk Medeni Kanunu'nda yer alan diğer düzenlemelere de başvurabilirler. 6284 sayılı Kanun'dan farklı olarak Türk Medeni Kanunu'nda yer alan önlemlerin alınabilmesi için zararın oluştuğunun ispatı gerekir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 63). Bu şiddet eylemlerinin suç niteliği taşıması halinde Türk Ceza Kanunu'na da başvurmak mümkündür.

Çalışmamız kapsamında ilk olarak, ısrarlı takip (stalking) ve bunun bir türü olan cyberstalking kavramlarının neler olduğu ifade edilecektir. Bu durumun bir şiddet türü olarak yorumlanması için gerekli unsurlar, özellikle de tekrarlama unsuru üzerinde durulacaktır. Takibin tekrar etmesi unsuru; İstanbul Sözleşmesi'nde aranırken, 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nde aranmamaktadır. Doktrinde tartışmalı noktalardan bir tanesi ısrarlı takip oluşup oluşmadığının tespitinde, eylemlerde tekrar etme unsurunun aranması meselesidir. Çalışmamızda bu konuya da bir cevap getirilmeye çalışılacaktır.

İkinci aşamada, kimlerin ısrarlı takip ve cyberstalking mağduru olabileceği ve daha dezavantajlı gruplar üzerinde durulacaktır. Bu şiddet eylemlerinin mağdurlar üzerinde yaratabileceği olumsuz etkiler değerlendirilecektir. Buna ilaveten kimlerin fail olabileceği konusuna da değinilecektir.

Son olarak ise bu tür şiddet eylemlerine karşı getirilen ulusal düzenlemelere yer verilecek ve ısrarlı takip mağdurlarının bu eylemlerden nasıl korunabileceğine ve bu durumun nasıl önlenebileceğine ilişkin çözüm önerileri getirilmeye çalışılacaktır.

2. ISRARLI TAKİP KAVRAMI VE UNSURLARI:

2-1. İsrarlı Takip:

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile tanımlanan şiddet türlerinden birisi tek taraflı ısrarlı takiptir. Yabancı literatürde bu konu

stalking kavramı ile tanımlanmaktadır. Ayrıca günümüzde teknolojinin, kitle iletişim araçlarını ve sosyal medyanın etkisi ile tek taraflı ısrarlı takibin bir türü olan cyberstalking kavramı ortaya çıkmış ve hızla etkisi artmıştır (Yiğit & Seferoğlu, 2017, s. 14; Lowry, Zhang, Wang, Wu, & Siponen, 2013, s. 5; Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 5; Huber, 2013, s. 74). Teknolojinin hayatı ve bilgi alış verişini kolaylaştırmak ve hızlandırmak amacıyla ortaya koyduğu yenilikler sonucu ısrarlı takip ve cyberstalking niteliğindeki bu şiddet türünün daha önce karşılaşılmayan yeni türleri her an ortaya çıkmakta ve daha önce tecrübe ve hayal edilmemiş boyutlarıyla toplumun her kesimine hızla sirayet etmektedir.

Tek taraflı ısrarlı takip kavramı, yalnızca hukuka ilişkin bir olgu olmayıp, bunun yanı sıra psikoloji, sosyoloji, kriminoloji gibi daha pek çok disiplinin uzmanlık alanına giren çok yönlü bir konudur (Doğan, 2014, s. 138; Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 52; Lowry, Zhang, Wang, Wu, & Siponen, 2013, s. 2, 3; Türkmen, 2009, s. 1391, 1392). 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği md 3/ş bendinde “*aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış*” olarak ve İstanbul Sözleşmesi olarak da bilinen Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesinde, “*bir kişiye yönelen ve bu kişinin kendisini güvende hissetmesinin önüne geçecek şekilde korkutan, belirli bir süre kasıtlı şekilde tekrarlanan hukuka aykırı ve tehditkar davranışlar, takip ve taciz eylemleri*” olarak tanımlanmaktadır. İsrarlı takibin hangi eylem veya araçlarla gerçekleştirildiği önemli değildir. Bu eylemlerin bir şiddet olgusu olarak kabul edilmesi için mağdur üzerinde korku ve tedirginliğe yol açması yeterlidir.

İsrarlı takip pek çok şekilde gerçekleştirilebilir (Voß & Hoffmann, 2004, s. 19, 20). Örneğin mağdura sürekli telefon etme, çağrı atma, istenmeyen mesaj veya mektup gönderme, bu sırada tehdit içeren ifadeler kullanma, sebepsizce sürekli karşısında çıkma, belirli bir mesafeden mağduru takip etme, mağduru farklı yerlerde bekleme, mağdura istemediği halde çiçek hediye gibi eşyalar gönderme, mağdur hakkında internette, toplumda veya kamuya açık yerlerde asılsız dedikodular çıkarma, sosyal medya aracılığı ile taciz etme sınırlı sayıda olmamakla birlikte en sık karşılaşılan durumlardır (Gökalp, 2014, s. 38- 41; Doğan, 2014, s. 140, 143, 144; Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 56; Saraç, Okullu, & Sağıroğlu, 2019, s. 8; Yağcıoğlu, 2017, s. 927, 928). İsrarlı takip teşkil eden eylemlerin temel noktası mağdur üzerinde sürekli bir kontrol yaratma çabasıdır. İsrarlı takip failinin genel amacı, mağdurun ve çevresindekilerin her türlü davranışı bilmektir (Kınay, 2020, s. 1; Sammons & Cross, 2017, s. 187; Günay, 2012, s. 657; Lowry, Zhang, Wang, Wu, & Siponen, 2013, s. 4, 9; Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 14).

2-2. Cyberstalking:

Cyberstalking kavramı, internet çağı ile ortaya çıkmış yeni bir şiddet türüdür. Sosyal medyanın gelişmesi ve internet ortamında kimliğini gizleme imkânı bu şiddetin daha da artması ihtimalini ortaya koymaktadır (Dhillon, Challa, & Smith, 2016, s. 76; Huber, 2013, s. 74, 75). Araştırmalara göre gençler ve çocuklar artık interneti günlük yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası olarak görmektedirler (King-Ries, 2011, s. 132, 133, 150). Fakat bu sosyal medya alanı, sınırlarını ailenin de tam olarak kontrol edemediği, çocuğun kimler ile iletişim halinde olduğunu tam olarak denetleyemediği çok geniş bir alandır. İnternet kullanım yaşının giderek düşmesi ile tüm dünyada cyberstalking teşkil eden eylemler ve mağdur sayıları hızla artmaktadır (Akca, Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?, 2018, s. 3; Aslan & Doğan, 2017, s. 96; Barlett & Chamberlin, 2017, s. 444; Yiğit & Seferoğlu, 2017, s. 15; Lowry, Zhang, Wang, Wu, & Siponen, 2013, s. 2).

Cyberstalking; bir kişi veya grubun elektronik iletişim araçları vasıtasıyla ısrarlı bir şekilde eziyete, tacize, tehdide veya küçük düşürülmeye uğramasıdır. Örneğin; mobil cihazlar ile kişilerin görüntülerini izinsiz çekip paylaşmak, bir kişinin kişisel bilgilerini haberi ve rızası olmadan internette paylaşmak, sosyal medyada kişiler hakkında dedikodu yaymak, bir kişiye ilişkin karalayıcı, aşağılayıcı web siteleri hazırlamak, internette bir kişiye aşağılayıcı, kaba, taciz edici, şiddet niteliği taşıyan mesajlar göndermek, bir başkası adına sahte hesaplar açmak, bir kişinin tüm sosyal medya hesaplarını ısrarlı şekilde takip edip bu ortamlarda sürekli olumsuz yorum yapmak, bir kişiye ait e-posta veya sosyal medya şifrelerini ele geçirip o kişinin saygınlığını zedeleyecek davranışlarda bulunmak, bu kişileri internet dolandırıcılığına açık hale getirmek, bu kişinin mail adresine virüs göndermek, bu kişinin mail adresini istenmeyen posta yağmuruna tutmak, mağdurun bilgisayarının kontrolünü tümüyle ele geçirmek gibi eylemler cyberstalking teşkil eder. Internette başlayan takip eylemi, gerçek hayatta da devam edebilir (Sammons & Cross, 2017, s. 187; Maple & Lang, 2012, s. 13, 14; Bocij & McFarlane, 2003, s. 26; Akca, Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?, 2018, s. 4; Aslan & Doğan, 2017, s. 106, 109-112).

İnternet ortamında yüz yüze ilişki kurma imkânı olmadığından çoğu zaman cyberstalking teşkil eden eylemleri yapan kişiler, özellikle de çocuklar bu şiddet eylemlerinin gerçekliğini ve zarar verici sonuçlarının olabileceğini kavramakta zorlanmaktadır. Cyberstalking teşkil eden içeriğin yayılma hızı, ulaştığı kitle, içeriği üretenin anonimleşebilmesi, mağdur ile yüz yüze gelmeyecek olmanın yarattığı rahatlık, herkes tarafından kolaylıkla yapılabilmesi, internet ortamında artık kişisel verilere ulaşmanın çok kolaylaşması bu şiddet türünü yalnızca ısrarlı takip sayılan eylemlerden ayırmakta ve bazı hallerde zararlı sonuçlarını da arttırmaktadır. Sosyal medya uygulamaları da kişileri, kişisel verilerini daha çok paylaşmaları ve daha fazla etkileşimde bulunmaları hususunda teşvik etmektedir. Fakat bu verileri korumada başarısız olmaları halinde, ev adresinden, o anda kişinin bulunduğu yer bilgisine kadar olan kişisel veri sızıntıları cyberstalking için daha da elverişli bir ortam yaratmaktadır (Duggan, Online Harassment 2017, 2017; Maple & Lang, 2012, s. 13, 14;

Akca, Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?, 2018, s. 3; Aslan & Doğan, 2017, s. 105, 113; Yiğit & Seferoğlu, 2017, s. 15, 21; Lowry, Zhang, Wang, Wu, & Siponen, 2013, s. 2- 7).

2-3. Israrlı Takibin Unsurları:

Israrlı takip özel hukuk anlamında bir kişilik hakkı ihlali olduğu kadar ceza hukuku anlamında da suç teşkil eden eylemler niteliği taşıyabilir. Buna göre suçun oluşması için failin, ısrarlı takip sayılan bu eylemin mağdurda korku veya endişeye sebep olduğunu veya olabileceğini bilmesi yeterlidir. Failin mutlaka bu saiklerle hareket etmesi gerekmez. Bu sebeple ısrarlı takip sayılan eylemler yazılı, sözlü her türlü iletişim aracı ile kasıtlı veya ihmali olarak gerçekleştirilebilir (Doğan, 2014, s. 141, 152). Failin, mağdur ile daha önceden bir kişisel ilişkiye sahip olması fiilini hukuka uygun bir hale getirmez. Bu sebeple fail ile mağdur arasında daha önceden bir kişisel ilişki olup, bu ilişkinin mağdur tarafından sona erdirildiği hallerde, failin mağduru tekrar kişisel ilişki kurmaya ikna etmek için bir takım fiillerde bulunduğu ve bu fiillerin bu sebeple ısrarlı takip teşkil etmediği savunması yerinde değildir (Doğan, 2014, s. 152). Başka bir deyişle, fail ile mağdur arasında daha önceden bir ilişki bulunup, tekrar bu ilişkiyi tesis etmek amacıyla şiddet niteliği taşıyan eylemlerde bulunulması halinde, önceki ilişkinin varlığı veya bu ilişkiyi tekrar kurma saiki yapılan eylemleri hukuka uygun hale getirmez.

6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği md 3/ş bendine göre ısrarlı takip; *“aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış”* olarak tanımlanmaktadır. Konuya ilişkin Türkiye'nin taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi md 34'de ise; *“başka bir şahsa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu şahsı, şahsın kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkâr davranış”* şeklinde ifade edilmektedir. Israrlı takibe ilişkin Türk hukukunu şekillendiren iki ana hukuki metne göre ısrarlı takibin unsurları şöyle sıralanabilir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 54- 57);

1. Fail, mağduru hukuka aykırı olarak takip ve taciz ediyor olmalıdır. Bu davranışlar açık veya örtülü her şekilde yapılabilir.
2. Mağduru takip veya taciz eden eylemler, belirli bir süreklilik taşınmalıdır.
3. Mağdurun tehlikede olduğuna ilişkin ciddi şekilde korkması veya endişelenmesi gerekir. Mağdurun günlük hayatının alışılmış rutinlerini yerine getirmekten çekinmesi halinde bu şartın gerçekleştiği kabul edilmelidir.

Israrlı takip sayılan eylemler mağdurda şiddete uğrama veya güvenliği hususunda ciddi bir korku veya endişe yaratmalıdır. Israrlı takibin oluşması için tekrarlama unsurunun aranıp aranmayacağı doktrinde (Doğan, 2014, s. 150, 152; Yağcıoğlu, 2017, s. 927, 928; Uyumaz &

Akdağ, 2015, s. 88; Şenol, 2019, s. 435) tartışmalıdır. Kural olarak içerik bakımından birbirinden farklı veya benzer nitelikte fakat aynı amaca yönelik zaman içinde tekrar edilen eylemler takip oluşturur. İstanbul Sözleşmesi'nde tekrar unsuru aranırken, 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinde ise tekrar unsuru aranmamaktadır (Doğan, 2014, s. 151).

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler kanun gücünde olduğundan (Anaya md 90/V; Anayasa mahkemesi Kararı, Esas Sayısı: 2011/47, Karar Sayısı: 2012/87, Karar Günü: 31.5.2012, 22 Kasım 2013 gün ve 28829 sayılı Resmi Gazete) (Aybay, 2007, s. 188; Ergül, 2014, s. 74, 75; Tunç, 2000, s. 180) ve yönetmeliğin kanuna aykırı olamayacağı ilkesinden hareketle kural olarak ısrarlı takipten bahsedebilmek için tekrar unsuru aranmalıdır. Fakat bu noktada 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin tekrar unsuru aramayı daha etkin bir koruma getirdiği gözden kaçırılmamalıdır. Bu sebeple 6284 sayılı Kanunun koruyucu amacı geniş yorumlanarak somut olayın özellikleri bakımından tek seferde meydana gelen ve mağdurda aynı şekilde ciddi korku ve endişe uyandıran takip ve taciz eyleminin de 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet olarak kabul edilmesi kanaatimizce yerinde olur.

3. ISRARLI TAKİP MAĞDURLARI VE FAİLLERİ

3-1. İsrarlı Takip Mağdurları

İsrarlı takip eylemi mağdura ekonomik, fiziksel, cinsel ve psikolojik yönden zarar verebilir (Stiller, Regler, & Rabe, 2016, s. 55). Yapılan araştırmalara göre failerin beşte biri ısrarlı takip eylemleri sonucu mağdura fiziksel zararlar da vermektedir. İsrarlı takip mağduru, bu şiddet eylemleri sonucu pek çok psikolojik sorunla yüzleşmektedir. Geleceği ön görememekte, bu takibin hiçbir zaman bitmeyeceği kaygısı taşımakta, kendisine veya yakınlarına fiziksel zarar verileceği endişesi taşımakta, hatta iş kaybı, özgürlüğün kaybı ve ölüm korkusuna kapılmaktadır. Bu kaygılar sonucu mağdurlar genellikle travma sonrası stres bozukluğu, anksiyete, depresyon gibi sağlık problemleri yaşamaktadırlar (Duggan, Online Harassment 2017, 2017; Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 18, 19; Stiller, Regler, & Rabe, 2016, s. 35; Voß & Hoffmann, 2004, s. 21).

Herkes tek taraflı ısrarlı takip mağduru olabilir. 6284 sayılı Kanun da bu noktada geniş bir koruma imkânı sunmaktadır. Buna göre ısrarlı takip mağduru; erkek, kadın veya çocuk olabileceği gibi (Özbilen & Arslan, 2012, s. 369, 370); ısrarlı takip faili de erkek, kadın veya çocuk olabilir (Yağcıoğlu, 2017, s. 927, 928; Günay, 2012, s. 656).

İsrarlı takip eylemleri değerlendirildiğinde özellikle kadın erkek arasındaki anlaşmazlıklar ve boşanma hallerinde bu şiddet türüne sıkça rastlanmaktadır. Boşanma, ayrılık veya ilgisine karşılık bulamama hallerinde bunu kabul edemeyen failin mağduru sürekli rahatsız ettiği, ona ulaşmak için ısrarla pek çok yolu denediği, iletişim araçları ile rahatsız ettiği ve amacına ulaşamaması halinde ölüm sonucunu doğuracak denli ağır şiddet fiillerine yöneldiği

gözlemlenmektedir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 46, 47; Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 10, 14; Pittaro, 2007, s. 190; Temur, 2019, s. 42; King-Ries, 2011, s. 133, 136). Cinsiyet ayrımcılığına dayalı şiddet olaylarında mağdurların ağırlıklı olarak kadın olduğu görülmektedir. Israrlı takip sonucu mağdur olan kişilerde, sosyal yaşamlarını maruz kaldıkları bu eylemlerden kaçınacak şekilde değiştirdikleri anlaşılmaktadır. Israrlı takibin bir türü olan cyberstalking eylemlerini, diğer şiddet türlerinden ayıran ve belki de daha çok zarar oluşmasına yol açan yönü, çok hızlı bir şekilde birden fazla ortamda kontrolsüzce yayılması ve yaygınlaşmasıdır.

Israrlı takip eylemlerinde fail, özellikle de cyberstalking teşkil eden eylemlerde, mağdurun sosyal temas çevresinden bir kişi olabileceği gibi, mağdur ile daha önce hiç temas kurmamış tamamıyla yabancı kişiler de olabilir. Ünlü kişilerin bu şiddetin mağduru olduğu hallerde genellikle ikincisine rastlanmaktadır (Sammons & Cross, 2017, s. 187; Türkmen, 2009, s. 1390). Pew Research Center tarafından Amerika baz alınarak yapılan online taciz araştırmasına göre (Duggan, 2017) araştırmaya katılanların %41'i bu tür bir şiddete maruz kalmış, %66'sı ise bu tür bir şiddete tanıklık etmiştir. Online tacizin; kötü ve alaycı lakap takmak, kasıtlı olarak kişi utandıracak paylaşımlar yapmak, fiziksel olarak zarar vermekle tehdit etmek, cinsel yönden taciz etmek, ısrarlı takip gibi pek çok türü vardır. Araştırmaya göre bunların birçoğunda da erkeklerin mağdur olma ihtimali daha fazla iken, ısrarlı takip ve cinsel yönden taciz hallerinde kadınların erkeklere nazaran daha fazla mağdur oldukları anlaşılmıştır (Duggan, Part 1: Experiencing Online Harassment, 2014; Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 57, 58; Baig, 2017; Pittaro, 2007, s. 190; Temur, 2019, s. 19, 42; Aa, 2012, s. 176). Yine araştırmaya göre, ısrarlı takip eylemlerinin büyük bir çoğunluğunda mağdur 18- 29 yaş aralığındadır, başka bir deyişle genç nüfus bu şiddet eyleminin daha fazla mağduru olmaktadır (Duggan, Part 1: Experiencing Online Harassment, 2014). Bu iki verinin birleşimi ısrarlı takip eyleminin mağdurlarının çoğunlukla genç kadınlar olduğunu göstermektedir (Duggan, Part 1: Experiencing Online Harassment, 2014) (Sammons & Cross, 2017; Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 10; Baig, 2017; Stiller, Regler, & Rabe, 2016, s. 36, 37).

Cyberstalking eylemlerinin bir diğer mağduru ise kadınların yanı sıra çocuklardır. Özellikle cyberstalking bakımından çocukların mağdur olduğu hallerde Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Araştırması'na göre bu şiddet eyleminin verdiği psikolojik zarar çok büyük olmasına rağmen en az rapor edilen şiddet türüdür. Gelişme çağındaki çocuklar bakımında cyberstalking teşkil eden eylemler duygusal olarak yaralayıcı olup, kişilik gelişimini olumsuz etkilemekte ve özgüveni zedelemektedir. Bu şiddet eylemi; mağduru yalnızlaştırmakta, çocukların derslerine konsantre olmalarını zorlaştırmakta ve uyku bozuklukları ortaya çıkarabilmektedir (Akca, Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?, s. 7). Ortaokul öğrencileri arasında siber zorbalığa ilişkin araştırmaya göre, Türkiye'de öğrencilerin ortalama %12'si cyberstalking eylemlerine maruz kalmış ve öğrencilerin %10,5'i ise bu cyberstalking teşkil eden eylemleri gerçekleştirmiştir (Akca, Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?, s. 5; Akca, Sayımer, & Ergül, Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları ve Siber Zorbalık Deneyimleri: Ankara Örneği, 2015). Cyberstalking mağduru olan erkek öğrencilerin % 30,5'i ve kız öğrencilerin %16'sı bu eyleme misilleme ile karşılık vererek kendileri de bu şiddet eyleminin

faili haline gelmekte ve şiddet eyleminin zarar verici sonuçlarının katlanarak artmasına yol açmaktadırlar. Buna karşılık genel olarak öğrencilerin %32'si ise şiddet eyleminin kanıtı olan materyali silerek kanıtı ortadan kaldırmayı tercih etmektedir (Akca, Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?, s. 8; Yiğit & Seferoğlu, 2017, s. 24, 25). Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrenciler arasında cyberstalking konusunda farkındalık azdır ve çocuklar internet ortamının da gerçek bir ortam olduğunu ve burada meydana gelebilecek zararın boyutunu kavramakta zorlanmaktadırlar. Hatta cyberstalking teşkil eden bazı eylemlerin bu nitelikte olduğunu bile ayırt edememektedirler (Akca, Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?, s. 6; Baig, 2017; King-Ries, 2011, s. 162).

Cyberstalking teşkil eden eylemlerin sonuçlarını ağırlaştıran bir diğer etmen de bu şiddet olgusuna tanıklık eden kişilerdir. Bunlar şiddet eylemini başlatmayan ancak başlayan bir eylemi beğenerek veya tekrar paylaşarak yayan kişilerdir (Akca, Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?, s. 9). Cyberstalking sayılan eylemler ile mücadele edebilmenin en etkili yollarından biri çocuk ve gençleri interneti bilinçli kullanma ve içerik üretimi konusunda eğitmektir. Ayrıca şiddet eylemlerine tanıklık edenlerin mağdura destek vermesidir. Bu noktada ebeveynlere ve eğitimcilere ciddi görevler düşmektedir. Örneğin ebeveynlerin çocukları ile hangi sitelere girebilecekleri, hangilerine girmemeleri gerektiği, internet kullanımında hangi davranışların uygun olduğu ve hangilerinin uygun olmadığı hususunda nedenlerini göstererek açıklama yapmaları gerekir. Çocuklarını özellikle tanımadıkları kişiler ile sosyal medya üzerinden iletişime geçmelerinin tehlikeleri konusunda uyarılmalıdırlar. İnternet şifrelerini arkadaşları ile paylaşmamalarının önemi anlatılmalıdır. Yabancıardan gelen arkadaşlık tekliflerini kabul etmemeleri, öfkeliyken paylaşım yapmamaları, birine ilişkin bilgiyi ondan izin almadan paylaşmamaları, birini rahatsız edebilecek paylaşımlara aracılık etmemeleri tavsiye edilmelidir. Okullarda da cyberstalking teşkil eden davranışlara ilişkin ortak anlayış geliştirilmelidir (Akca, Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?, s. 10; Yiğit & Seferoğlu, 2017, s. 30, 31; Dhillon, Challa, & Smith, 2016, s. 80- 85; King-Ries, 2011, s. 163). Çocuklara internet ortamının da gerçek hayatta bir karşılığı olduğu anlayışı verilmelidir. Özellikle çocuklara internette yazılan verilerin aslında tam anlamıyla silinmediği, bu veriyi üretenlerin anonim görünseler dahi belirlenebilir olduğu ifade edilmelidir. Bu bağlamda hem çocuklara hem de ailelerine ve eğitimcilere medya okuryazarlığı eğitimi verilmelidir (Aslan & Doğan, 2017, s. 113; Lowry, Zhang, Wang, Wu, & Siponen, 2013, s. 7; King-Ries, 2011, s. 161).

Cyberstalking mağduru olan kişiler, bu içeriği silmek yerine, olabildiğince hızlı bir şekilde bu şiddet eylemlerine karşı önlem almalıdır. Çıktı veya ekran görüntüsü olarak olabildiğince fazla kanıt toplamalı, bu şiddet eylemlerinin gerçekleştiği gün ve saatlere ilişkin olabildiğince fazla veriyi kanıt olarak sunmalıdır. Aynı zamanda mağdur; kullandığı elektronik araçların gizlilik ve güvenlik ayarlarını tekrar gözden geçirmeli, failin bunlara erişmiş olması ihtimalini elimine etmek için e-mail, internet bankacılığı, sosyal medya hesapları gibi hesaplarının şifrelerini değiştirmelidir. Kamuya açık internet ağlarına bağlanmaktan kaçınılmalıdır. Mağdurlar, bilgisayarlarına anti virüs yazılımı yüklemelidir. Sosyal medyada paylaşım yaparken, ısrarlı takip faillerinin izlemesini kolaylaştıracak nitelikte kişisel veriler paylaşmaktan kaçınılmalıdır. Sosyal medyada bulunduğu yeri belli edecek şekilde fotoğraf

veya yer bildirimi yapmaktan imtina edilmelidir (Sammons & Cross, 2017, s. 187; Dhillon, Challa, & Smith, 2016, s. 80- 85; Baig, 2017; King-Ries, 2011, s. 140).

Bu şiddet eylemlerine karşı önlem alınmasının önemi kendisini şöyle göstermektedir; genellikle mağdur bu şiddet eylemleri karşısında kendisini yalnız hissetmekte ve bu eylemlerin kim tarafından yapıldığını anlayamadığında mağdur olduğunu en yakınları ile bile paylaşmamaktadır. Etrafındaki herkese şüpheli gözüyle bakmakta ve diğerlerine duyduğu güvenin kırılması ile giderek daha da yalnızlaşmaktadır. Yapılan araştırmalara göre cyberstalking mağdurların % 34.9'u bu şiddet eylemleri sonucu post-travmatik stres bozukluğu yaşamaktadır. Hem fiziksel hem de online olarak takip edilenlerde ise oran %50'ye çıkmaktadır. Bu oran, bombalı bir saldırıdan kurtulan kişiler veya savaştan dönen askerlerin yaşadığı travma ile aynı seviyede ve hatta uçak kazalarından kurtulanların yaşadığı travmadan daha fazlasına denk gelmektedir. Bu oranın yüksekliği şiddet eyleminin doğasından kaynaklanmaktadır. Çünkü bu şiddet eyleminde fail, mağdurun en mahrem ve kişisel alanına doğrudan müdahale etmekte, özellikle online saldırılarda internet sayesinde şiddet eylemini mağdurun öngöremeyeceği mecralarda kolaylıkla ve hızla gerçekleştirebilmektedir. Bu sayede adeta mağdurun evinde, okulunda, iş yerinde gibi yakın bir şekilde saldırıyı sürdürebilmektedir (Maple & Lang, 2012, s. 15; Kınay, 2020, s. 2; Yiğit & Seferoğlu, 2017, s. 17; Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 18, 19; Pittaro, 2007, s. 191). Hatta bu şiddet eylemleri bir noktadan sonra sadece online düzlemde de kalmamaktadır. Araştırmalar göre ısrarlı takip eyleminin mağduru olan kadınların %76'sı bu takibin başlamasından itibaren on iki ay içerisinde ısrarlı takip faili tarafından öldürülmektedir (Maple & Lang, 2012, s. 16; King-Ries, 2011, s. 136; Hurrelmann, Nauck, & Freudenberg, 2008, s. 9).

Israrlı takibe uğrayanların yanı sıra, ısrarlı takibe uğrama konusunda ciddi ve yakın tehlike içinde olanlar da 6284 sayılı Kanun kapsamında korunmalıdır (Şenol, 2019, s. 431; Moroğlu, 2012, s. 375; Özbilen & Arslan, 2012, s. 376, 385; Ceylan, 2013, s. 21, 22).

3-2. Israrlı Takip Failleri

Israrlı takip faili; mağduru tanıyan bir arkadaşı, komşusu, eşi, yakını gibi mağdur ile daha önceden bir şekilde ilişkili olan bir kimse olabileceği gibi, genellikle ünlü kişilerin yaşadıkları sıkıntılarda ortaya çıktığı şekliyle mağdur ile hiç tanışıklığı olmamış bir kişi de olabilir (Sammons & Cross, 2017, s. 187; Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 14). Özellikle son yıllarda çocukların interneti kullanabildikleri araçlar ile çok erken zamanda tanışmaları ve sosyal medya aracılığı ile ailenin denetimi dışında pek çok kimse ile temasa geçmeleri sonucu, çocuklar daha da sıklıkla ısrarlı takip mağduru olmaktadır.

Israrlı takip failleri; ısrarlı takip teşkil eden eylemleri sonucunda mağdurların hayatını son derece olumsuz yönde etkileyebilir, hatta bu takibin bir cyberstalking olması halinde mağdurun online deneyimini bir işkence haline getirebilir. Cyberstalking halinde adeta internetin sağladığı gölgeye saklanarak, mağduru belirli bir mesafeden fakat sürekli olarak takip etmek faillere

sahte bir güven ve güç hissi kazandırabilir (Sammons & Cross, 2017, s. 182; Huber, 2013, s. 74).

Israrlı takip eylemleri her ne kadar erkek, kadın veya çocuk herkes tarafından işlenebilse de istatistikler faillerin çoğunlukla erkek bireyler olduğunu göstermektedir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 57, 58; Doğan, 2014, s. 142; Yiğit & Seferoğlu, 2017, s. 21; Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 10). Ayrıca ısrarlı takip faillerinin % 70-80'nin de daha önce mağdur ile sosyal bir temas kurmuş eş, arkadaş gibi kişiler olduğu tespit edilmiştir. Takipte failin amacı genellikle intikam almak veya ilişkiyi tekrar başlatmaktır (Doğan, 2014, s. 143; Stiller, Regler, & Rabe, 2016, s. 50). Israrlı takip teşkil eden eylemlerden etkin olarak korunabilmek için faille olabildiğince erken müdahale edilmelidir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 47). Bu noktada ısrarlı takip teşkil eden şiddet olgularının hem ceza hukuku anlamında hem de özel hukuk alanında seri bir şekilde takip edilmesi ve sonuca kavuşturulması gerekir. Ayrıca faileri caydıracak önlemler alınmalıdır. Şöyle ki araştırmalar faillerin en az üçte ikisinin yargılamaya rağmen ısrarla takip sayılan eylemleri devam ettirdiklerini göstermektedir (Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 18; King-Ries, 2011, s. 133; Huber, 2013, s. 74).

Türk hukukunda ısrarlı takip ve cyberstalking eylemleri gerçekleştiren faillelere karşı mağdurların başvurabileceği hukuki yollar ise öncelikle 6284 sayılı Kanun kapsamında düzenlenen tedbirlere başvurmaktır. Bu noktada somut olayın özelliklerine ve ağırlığına göre hâkim, mülkü amir ve kolluk kuvvetleri birden fazla tedbire başvurabilirler. Bunun yanı sıra bu şiddet eylemleri kişilik haklarının ihlali niteliği taşıdığından mağdurlar Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenen kişilik haklarını koruyucu davalara başvurabilirler. Ayrıca bu şiddet eylemlerinin aile içinde işlenmesi halinde de alınabilecek önlemler düzenlenmiştir. Israrlı takip ve cyberstalking eylemlerinin suç niteliği taşıdığı hallerde mağdurlar, faillelere karşı Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen suç tipleri bakımından da yargıya başvurabilirler.

4. ISRARLI TAKİP HUSUSUNDA ULUSAL HUKUK DÜZENLEMELERİ:

Israrlı takip eylemlerinin mağduru olan kişiler, bu eylemlere karşı 6284 sayılı Kanun, Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu hükümlerinin uygulanmasını isteyebilir. Bu hukuki düzenlemelere başvurulabilmesi için aranan şartlar farklılık gösterebilir.

4-1. 6284 Sayılı Kanunun İlgili Hükümleri

6284 sayılı Kanun md 7 gereğince “*Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkes bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir. İhbarı alan kamu görevlileri bu Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür*”. Buna göre ısrarlı takibe maruz kalan kişi mülki amir tarafından koruyucu tedbirler alınması isteyebileceği gibi, hâkimden önleyici ve koruyucu tedbirler alınmasını isteyebilir. Gecikilmesinde sakınca

olan hallerde kolluk kuvvetleri de çeşitli tedbirlere başvurabilir. Tedbir kararları 6284 sayılı Kanun md 2 ve devamı hükümlerinde düzenlenmektedir. Buna göre şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülki amirler istem üzerine veya re'sen tedbir kararları alabilirler. Bu tedbirlerin alınması halinde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki ihtiyati tedbirlerden (md 389- 399) farklı olarak bunlar için iki hafta içinde dava açılması gerekmez. Dava açılmaması halinde de tedbirler uygulanmaya devam eder (Günay, 2012, s. 651).

Mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbirler kapsamında; barınma imkânının sağlanması, ihtiyaç olması durumunda geçici maddi yardım verilmesi, ısrarlı takip mağdurlarının yaşadığı psikolojik sıkıntılar nazara alınarak rehberlik ve danışmanlık hizmetinden faydalandırılması, hayati tehlikesinin bulunması halinde geçici koruma altına alma gibi önlemler sayılabilir (Günay, 2012, s. 661). Örneğin ısrarlı takip mağduru ve varsa bakımı altındaki çocuklar için bu takip ve taciz eylemleri sonucu artık konutunda barınması mümkün değilse 6284 sayılı Kanun md 3/1/a ve 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmelik md 7/1 gereğince mülki amir mağdurların ve beraberlerindeki çocukların Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlerde barınmasına karar verebilir. Eğer ısrarlı takip mağdurunun ve beraberindeki çocukların hayatı tehlikede ise bu barınma yerlerine ulaşımında kolluk refakati sağlanır. Barınma ve bu barınma yerine ulaşımına dair giderler kural olarak Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) tarafından karşılanır. İsrarlı takibe maruz kalan kişiler ağır psikolojik sorunlar yaşayabilirler. Bunun yanı sıra etrafındaki insanlara güvenememe, kendisine veya yakınlarına zarar verileceği endişesi, işini kaybetme korkusu gibi problemler sonucu sosyal hayatı sekteye uğrayabilir. Bu durumda mülki amir, ısrarlı takip mağduruna 6284 sayılı Kanun md 3/1/c ve 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmelik md 9 gereği rehberlik ve danışmanlık hizmeti sağlanmasına karar verebilir. İsrarlı takip faillerinin eylemlerini zaman içerisinde arttırarak fiziksel şiddet boyutuna vardırabildikleri daha önce ifade edilmişti. Bu bağlamda ısrarlı takip mağdurunun hayatının tehlikede olması halinde mülki amir veya gecikmesinde sakınca olan hallerde kolluk amiri, 6284 sayılı Kanun md 3/1/ç ve 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmelik md 10 gereği mağdurun talebi üzerine veya re'sen geçici koruma kararı alınmasına karar verebilir (Günay, 2012, s. 661, 662; Stiller, Regler, & Rabe, 2016, s. 35, 55).

Hâkim tarafından verilebilecek koruyucu ve önleyici tedbirler kapsamında ise koruyucu tedbirler olarak Kanunda düzenlenen önlemlerden bir veya birkaçına ya da uygun benzer nitelikteki önlemlere karar verilebilir. Hâkim bu kararları şiddet uyguladığı iddia edilen tarafı dinlemeden de acil koruma sağlamak için verebilir. Bu noktada ısrarlı takibin varlığına ilişkin makul şüphe hâkimin önlemleri alması için yeterlidir, sıkı bir ispat aranmaz. İsrarlı takip mağdurunun iş yerinde bu tür şiddete uğraması halinde, mağdurun iş yerinin değiştirilmesine karar verilebilir (Günay, 2012, s. 657, 674; Uğur, 2012, s. 350). Benzer şekilde ısrarlı takip mağdurunun talebi üzerine ayrı bir yerleşim yeri belirlenmesinde de karar verilebilir. Aile içi şiddet halinde gerekli şartların sağlanması koşuluyla aile konutu şerhi verilmesi de mümkündür. İsrarlı takipten kurtulmak amacıyla mağdura ait bir takım kimlik ve diğer ilgili bilgi ve belgelerin gizlenmesi veya değiştirilmesine hükmedilebilir. Örneğin, ısrarlı takip mağdurun

işyerinde iş arkadaşları veya işvereni tarafından gerçekleştirilip psikolojik taciz niteliğinde olan mobbinge dönüşebilir. Eğer yapılan mobbing eylemleri aynı zamanda ısrarlı takip niteliğinde ise 6284 sayılı Kanun kapsamındaki önlemler alınabilir. Buna ilaveten ısrarlı takibin eş tarafından gerçekleştirildiği hallerde, mağdur olan eş hâkimden yerleşim yerinin değiştirilmesine karar verilmesini talep edebilir. İsrarlı takibin çok ileri boyutlara varması halinde, mağdurun kişisel bilgilerinin gizlenmesi veya değiştirilmesi gereği dahi gündeme gelebilir. İsrarlı takip mağdurunun hayatı tehlikede ise ve diğer önlemler ile mağdurun korunamayacağı anlaşılmış ise, hâkim mağdurun aydınlatılmış rızasını alarak 6284 sayılı Kanun md 4/ç ve 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmelik md 16 gereğince 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesine karar verebilir (Günay, 2012, s. 658; Uğur, 2012, s. 351).

Hâkim tarafından alınabilecek önleyici tedbirler kapsamında ise; hâkim ısrarlı takip mağduruna yönelik şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama ve küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına karar verebilir. Bu tedbirin tek başına yeterli olmaması halinde diğer tedbirler ile birlikte verilmesi daha uygun olabilir. İsrarlı takip failinin, mağdurun eşi veya aile yakını olması halinde failin mağdurun evinden uzaklaştırılmasına, bu ısrarlı takibin aile içinde gerçekleştirilmesi halinde müşterek konutun mağdur ve diğer aile bireylerine tahsisine karar verebilir. Hâkim bu tedbire; bu tedbirin alınmasına haklı kılan bir olayın varlığı halinde hükmeder. Bu noktada hâkim, somut olayın özellikleri ve mağdurun yaşı, cinsiyeti, psikolojik durumu gibi niteliklerini de göz önünde bulundurmalıdır. Hâkim, ısrarlı takip failinin, mağdurun bulunduğu konuta, okula veya işyerine yaklaşmamasına da karar verebilir. İsrarlı takip eylemlerinin süreç içerisinde fiziksel saldırılara dönüşebilme ihtimali karşısında bu tedbir mağdurun korunması bakımından büyük önem taşıyabilir.

İsrarlı takibin bizzat çocuk kullanılarak gerçekleştirilmesi veya çocuğun bu ısrarlı takibin mağdur olması halinde failin çocuk ile kişisel ilişki kurması sınırlandırılabilir. Benzer şekilde bu tedbir şiddet mağdurunun yakınları ve ısrarlı takibe tanıklık etmiş kişiler için de alınabilir. İsrarlı takip failinin mağdurun kişisel veya ev eşyalarına zarar vermesi halinde hâkim, bu eşyalara zarar verilmemesi yönünde de önleyici tedbir alabilir. İsrarlı takip mağdurunun korunması amacıyla ısrarlı takip failinin 6284 sayılı Kanun md 5/1/f ve 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmelik md 24 gereğince görsel, işitsel, yazılı, internet ve benzeri iletişim araçları ile mağduru rahatsız etmemesine karar verebilir. Bu önleme karar verilebilmesi için, kurulan iletişimin mağduru rahatsız etme, korkutma, tedirgin etme amacı olmalıdır. Bu nitelikte olmayan iletişim kurma çabaları önlem alınmasını gerektirmez (Günay, 2012, s. 668).

Hâkim, 6284 sayılı Kanun md 5/1/g ve 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmelik md 25/1 gereğince şiddet failinin silah sahibi olması halinde mağduru korumak amacıyla bu silahların kolluğa teslimine ve tedbir süresi boyunca emanette kalmasına karar verebilir. Kamu görevi nedeniyle silah kullanan faillerin de silahını ilgili kurumuna teslim etmesine hükmedilebilir. İsrarlı takip failinin alkol veya uyuşturucu ya da uyarıcı madde kullandığı hallerde, kişi bu maddelerin etkisi altındayken şiddet uygulama eğilimi kuvvetlendiğinden (Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 14), hâkim 6284 sayılı

Kanun md 5/1/h ve 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmelik md 27/1 gereğince bu maddeleri mağdurun bulunduğu yerlerde kullanmaması veya bu maddelerin etkisi altındayken mağdurun bulunduğu yerlere yaklaşmaması ve failin bu maddelere karşı bağımlılık göstermesi halinde muayene ve tedavi görmesine hükmedebilir.

Hâkim tarafından alınabilecek koruyucu tedbirler 6284 sayılı Kanun madde 3/1/a-ç bentlerinde düzenlenmiştir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri de 6284 sayılı Kanun madde 3/2 gereği bu tedbirleri alabilir (Günay, 2012, s. 663; Uğur, 2012, s. 350). Tedbire ilişkin evrak en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde mülki amir onayına sunulmalıdır. Mülki amir, 48 saat içinde tedbiri onaylamazsa tedbir kendiliğinden kalkar. 6284 sayılı Kanun madde 5/1/ a-d bentlerindeki önlemleri de kolluk amiri gecikmesinde sakınca olan hallerde alabilir fakat bunlar da tedbirin alınmasını izleyen ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunulmalıdır. Hâkimin 24 saat içinde onaylamadığı tedbir kendiliğinden kalkar.

Kural olarak 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbirler altı ay geçerli olur. Fakat somut ısrarlı takip olayının özelliğinden bu şiddet eyleminin altı ay geçtikten sonra da devam edeceği anlaşılıyorsa, 6284 sayılı Kanun md 8/2 ve 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmelik md 30/2 gereği tedbiri alan mercii resen veya mağdurun ya da Bakanlık'ın veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine tedbir süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, tedbirin kaldırılmasına veya tedbirin aynen devam etmesine hükmedebilir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 71- 87).

Kanunda öngörülen bu tedbirlere, ısrarlı takip faili tarafından uyulmaması halinde, hâkim, 8284 sayılı Kanun md 13 gereği ihlal edilen tedbirin hukuki niteliğine ve ihlalin ağırlığına göre faile üç günden on güne kadar zorlama hapsi uygulanmasına karar verebilir. Bu ihlalin her tekrarında ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Fakat toplamda zorlama hapsinin süresi altı ayı geçemez (Günay, 2012, s. 681- 683; Uğur, 2012, s. 355- 358).

4-2. Türk Medeni Kanununun İlgili Hükümleri

İsrarlı takip teşkil eden eylemler aynı zamanda TMK md 23- 25 hükümleri anlamında kişilik haklarını ihlal eden durumlardır. İsrarlı takip teşkil eden eylemler Türk Borçlar Kanunu anlamında da haksız fiil teşkil eder. Buna göre bu eylemlerin haksız fiilin unsurlarını taşıması halinde mağdur 6284 sayılı Kanunda yer alan önlemlerin yanı sıra TMK md 23 vd hükümlerine göre saldırının önlenmesi, var olan saldırının sona erdirilmesi, saldırı sonucu zarar oluşması halinde maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi için dava açabilir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 47, 62- 66; Türkmen, 2009, s. 1402; Eren, 2018, s. 807).

Saldırının önlenmesi davası ile amaç, henüz bir saldırı gerçekleşmemiş olsa dahi ileride gerçekleşmesi pek muhtemel, kişilik haklarına zarar verecek hukuka aykırı bir ısrarlı takip eyleminin önlenmesidir. Bu dava ile amaç henüz zarar doğmadan önce engel olmak, telafisi

mümkün olmayabilecek sonuçların önüne geçmektir. Önleme davası, ısrarlı takip eylemi devam ettiği müddetçe açılabilir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 65; Türkmen, 2009, s. 1408, 1409; Akipek, Akıntürk, & Ateş Karaman, 2012, s. 397; Oğuzman, Seliçi, & Oktay- Özdemir, 2012, s. 221).

Saldırının sona erdirilmesi davası ise kişilik haklarına yönelik olarak başlamış ve devam etmekte olan bir ısrarlı takip eylemini durdurmak ve tekrar gerçekleşmesine engel olmak için açılır. Bu davanın amacı ısrarlı takip mağdurunu gerçekleştirmekte olan şiddet eylemine karşı korumaktır. Mağdur, ısrarlı takip teşkil eden eylemler ile rahatsız ediliyor ve bu şekilde kişilik hakları ihlal ediliyorsa saldırının sona erdirilmesi davası açılabilir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 67; Türkmen, 2009, s. 1406- 1408; Akipek, Akıntürk, & Ateş Karaman, 2012, s. 395; Oğuzman, Seliçi, & Oktay- Özdemir, 2012, s. 218).

Mağdur ısrarlı takip teşkil eden şiddet eylemleri sonucu zarara uğradığında tazminat davası da açılabilir. Tazminat davaları; maddi ve manevi tazminat olarak ikiye ayrılır. Maddi tazminat, ısrarlı takip teşkil eden şiddet eylemi neticesinde mağdurda maddi bakımdan bir zarar meydana geldiğinde talep edilebilir. Bu zarar malvarlığının aktifinin azalması veya pasifinin artması şeklinde ortaya çıkabilir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 68; Durak, 2014, s. 112, 113; Eren, 2018, s. 787 vd; Oftinger & Stark, 1995, s. 382; Oğuzman, Seliçi, & Oktay- Özdemir, 2012, s. 226). Örneğin mağdur bu ısrarlı takip eylemleri sonucu psikiyatrik tedavi görmeye başlamışsa, günlük hayat rutinlerini değiştirmesi sonucu maddi kayba uğramışsa, işini kaybetmiş veya iş değiştirmek zorunda kalması sebebiyle zarara uğramışsa, failden kaçmak veya korunmak amacıyla hareket ederken bedensel zarara uğramışsa bu zararlarını tazmini için maddi tazminat davası açılabilir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 69; Türkmen, 2009, s. 1415, 1416). İsrarlı takip eylemleri sonucu maddi tazminatın talep edilebilmesi için kural olarak TBK md 49'da düzenlenmiş olan kusur sorumluluğunun şartları bulunmalıdır. Kusur sorumluluğunun şartları fiil, hukuka aykırılık, zarar, illiyet bağı ve kusurdur (Eren, 2018, s. 540 vd; Tandoğan, 1961, s. 12 vd). İsrarlı takip eylemi kusur sorumluluğunun şartlarını taşıyorsa, oluşan zararın giderimi de haksız fiil sorumluluğu hükümlerine göre tazmin edilir.

Manevi tazminat davası ise, ısrarlı takip eylemi sonucu kişilik haklarının ihlali halinde açılabilir. Manevi tazminat talep edilebilmesi için haksız fiil sorumluluğunun unsurları bulunmalıdır (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 69, 70; Durak, 2014, s. 113, 114; Türkmen, 2009, s. 1417, 1418; Eren, 2018, s. 805 vd; Oğuzman, Seliçi, & Oktay- Özdemir, 2012, s. 228). Manevi tazminat bakımından doktrinde objektif ve sübjektif görüş bulunmaktadır. Objektif görüşe göre manevi tazminat talep edilebilmesi için kişilik haklarının ihlal edilmesi yeterlidir. Sübjektif görüşe göre ise kişilik haklarının yanı sıra mağdurda bu eylem sebebiyle acı, elem ve ızdırap oluşmalıdır. Kanaatimizce manevi tazminatın talep edilebilmesi için mağdurda acı, elem, ızdırap oluşmasını aramak yerinde değildir, kişilik haklarının ihlal edilmiş olması yeterlidir. İsrarlı takip eylemleri örneğin bir ünlünün henüz ayırt etme gücü bulunmayan küçük çocuğuna karşı gerçekleştirilirse sübjektif görüşe göre çocuk bu durumun farkında olmadığı için manevi tazminat talep edilememelidir. Hâlbuki kanaatimizce ayırt etme gücü bulunmayan çocuğun da ısrarlı takip eylemleri sonucu kişilik haklarının ihlal edildiği ve manevi zarar uğradığı kabul

edilmelidir. Israrlı takip eylemleri sonucunda mağdurların büyük bir çoğunluğu psikolojik bakımdan zarara uğramaktadır. Daha önce de ifade edilmiş olduğu üzere, mağdurlar travma sonrası stres bozukluğuna uğramaktadırlar. Bu sebeple ısrarlı takip eylemleri bakımından şartların varlığı halinde manevi tazminat davası büyük bir önem taşımaktadır (Reno, Robinson, Brennan, & Schwartz, 1998, s. 18, 19; Stiller, Regler, & Rabe, 2016, s. 55; Voß & Hoffmann, 2004, s. 21).

Ayrıca ısrarlı takibin aile içinde işlenmesi halinde mağdur, hâkimden 6284 sayılı Kanun'da yer alan önlemlerin yanı sıra TMK md 195- 199 hükümlerinde düzenlenen ailenin korunmasına yönelik diğer önlemlerin alınmasını da isteyebilir. Bu önlemler kapsamında eşler, evlilik birliği devam ederken evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmezlerse veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşerlerse hâkime başvurarak müdahalesini talep edebilirler. Israrlı takip de aile içi şiddetin bir türü olduğundan, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin ihlali niteliğindedir (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 70, 71; Ayan, 2004, s. 187 vd; Akıntürk & Ateş Karaman, 2012, s. 131 vd; Dural, Öğüz, & Gümüş, 2018, s. 179 vd). Örneğin; TMK md 176 kapsamında, ısrarlı takip sonucu eşlerden birinin kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düştüğü takdirde hâkim eşlerin ayrı yaşamasına karar verebilir. Bu takdirde ayrı yaşama haklı bir sebebe dayandığından yine hâkim, mağdur eşin istemi üzerine diğer eşin aile birliğine yapması gereken parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemleri alır. Bu çerçevede ayrıca eşlerin ergin olmayan çocukları varsa hâkim, eşler ile ortak çocukları arasındaki ilişkileri düzenleyen önlemlere de karar verebilir.

4-3. Türk Ceza Kanununun İlgili Hükümleri

Türk Ceza Kanunu'nda ısrarlı takip konusu tek başına bir suç olarak düzenlenmemekle beraber, ısrarlı takip teşkil eden eylemler tek tek suç olarak ele alınmaktadır. Buna göre hakaret, cinsel saldırı, cinsel taciz, tehdit, şantaj, cebir, kasten yaralama, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma, hatta kasten öldürme ısrarlı takip teşkil eden davranışlar niteliğinde olabilir ve bunlara yönelik tek tek işlem uygulanır (Uyumaz & Akdağ, 2015, s. 58, 59; Doğan, 2014, s. 149; Türkmen, 2009, s. 1399). Ceza hukuku anlamında suç teşkil eden ısrarlı takip eylemlerinin tümü bir bütün olarak ele alınmalıdır. Aksi takdirde farklı mahkemeler tarafından bu şiddet eylemleri tek tek münferit birer taciz eylemi olarak ele alındığında caydırıcılıktan uzak ve kısa süreli cezalara hükmedilebilmektedir. Bu da mağdur açısından gerekli korumayı sağlamaktan uzak kalabilmektedir (Doğan, 2014, s. 139).

SONUÇ

6284 sayılı Kanun'da sayılan şiddet türlerinden biri olan tek taraflı ısrarlı takip, toplum içerisinde giderek artan bir şekilde zarara sebep olmaktadır. Teknolojinin gelişimi ile sosyal ilişkilerin kaçınılmaz olarak şekil değiştirdiği günümüzde 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet ayrımlarına sanal şiddetin de eklenmesi uygun olabilir. Çünkü sosyal ilişkilerin, teknoloji sayesinde fiziksel ortamların yanı sıra sanal ortama taşınması ile kişiler gerçek kimliklerini kolaylıkla saklayabilmekte, internette adeta istedikleri kişi olabilmekte, ayrıca muhatap ile yüz yüze gelme durumu ortadan kalktığından daha pervasız ve saldırgan bir tutum içine girebilmektedirler. Bunun sonucu olarak ısrarlı takibin bir türü olan cyberstalking kavramı da terminolojimize girmiştir. Bu tür eylemlerin bir şiddet türü olduğunun dahi farkında olmama, bu nitelikteki eylemleri kolaylıkla gerçekleştirilebilme, internetin sağladığı olanaklar sayesinde kolayca gizlenebilme ve içeriğin yayılım hızı sebebiyle adeta anonimleşebilme bu şiddet türünün zarar verici etkilerini arttırmaktadır. Buna ilaveten mağdur ile yüz yüze gelme ihtimalinin ortadan kalkması sonucu bu şiddet eyleminin yarattığı zarar ile yüzleşmeden kaçınabilme, herkesin bu tür içeriği kolayca üretmesi ve yayması cyberstalking adı verilen şiddet türünün belki de Kanun'da düzenlenen diğer şiddet türlerine oranla daha fazla kişi tarafından gerçekleştirilmesine ve yine daha fazla sayıda kişinin mağdur olması sonucunu yaratarak şiddetin toplum içinde katlanarak artmasına yol açmaktadır.

İsrarlı takip, 6284 sayılı Kanun'a İlişkin Uygulama Yönetmeliği ve Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesinde (İstanbul Sözleşmesi) tanımlanmıştır. Bu düzenlemelere göre bir eylemin ısrarlı takip niteliği taşıması için üç unsur bulunmalıdır. İlk olarak, fail mağduru hukuka aykırı olarak takip ve taciz ediyor olmalıdır. İkinci olarak bu eylemler sonucu mağdurun tehlikede olduğuna ilişkin ciddi şekilde korkması veya endişe etmesi gerekir. Son olarak ise bu eylemler belirli bir süreklilik taşımaktadır. Doktrinde bu son unsur tartışmalıdır. Kanunda yer alan ısrarlı ifadesi sürekliliğe yapılmış bir gönderme olarak kabul edilebilir. İstanbul Sözleşmesi'nde tekrar unsuru aranırken, 6284 sayılı Kanun'a İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nde aranmamaktadır. Türkiye'nin usulünce taraf olduğu uluslararası sözleşmeler Kanun hükmündedir. Fakat Yönetmelik ile tekrar unsuru aranmayarak mağdurlar açısından daha iyi bir koruma imkânı getirilmektedir. Kanaatimizce tek bir sefer gerçekleştirilen ısrarlı takip eylemi, hukuka aykırı nitelik taşıyor ve mağdurda kendisinin veya yakınlarının tehlike altında olduğuna dair ciddi bir endişe yaratıyorsa şiddet eyleminin gerçekleştiği kabul edilmelidir.

İsrarlı takip eylemlerinin yapısı gereği kadın, erkek ve çocuk herkes mağdur olabileceği gibi, herkes de fail olabilir. Araştırmalar ısrarlı takip ve cyberstalking bakımından ağırlıklı olarak kadınların ve çocukların daha dezavantajlı grup olduğunu ortaya koymaktadır. Fail; mağdurun daha önce temas kurduğu bir kişi olabileceği gibi, mağdurun hiç tanımadığı tamamıyla yabancı bir kişi de olabilir. Özellikle cyberstalking eylemleri bakımından çocukların

ve gençlerin internet ile çok erken zamanda tanışmaları ve internet kullanımı konusunda bilinçli olmamaları sonucu sıklıkla mağdur ve fail olabilmektedirler. Ailelerin de internet ortamları bakımından yeterince bilgi sahibi olmamaları sonucu çocukların ve gençlerin internet kullanımlarını ve sosyal platformlarda temasa geçtikleri kişileri yeterince denetleyememektedirler. Bunun sonucu olarak çocuklar ve gençler sıklıkla cyberstalking eylemlerinin mağduru olmaktadır. Buna ilaveten çocuklar ve gençler, yine internet kullanımı konusunda bilinçli olmamaları sonucu farkında olmadan cyberstalking eylemlerinin faili de olabilmektedirler. Israrlı takip ve cyberstalking eylemleri sonucu mağdurlar ağır psikolojik zararlara uğrayabilmektedirler. Yine araştırmalara göre ısrarlı takip ve cyberstalking eylemleri çoğunlukla süreç içerisinde fiziksel saldırıya dönüşmekte ve mağdurların bedensel olarak da zarar görmesine veya hayatını kaybetmesine yol açmaktadır.

Israrlı takip ve cyberstalking eylemlerinin mağduru olmamak için kişilerin internet kullanımı hususunda bilinçli olmaları gereklidir. Bu tür saldırılara uğrama ihtimalini azaltmak için internet platformların kullanılan kullanıcı isimlerinin herhangi bir cinsiyeti çağrıştırmayacak şekilde seçilmesi önerilebilir. Kullanıcılar zorluk derecesi yüksek bir şifre kullanmayı tercih etmelidir. Kullanıcılar, sosyal platformlarda kişisel bilgilerin görüntüleneceği kişiler bakımından sınırlamalar getirmelidir. Mağdur, fail ile şiddet eylemini sona erdirmek için yüz yüze görüşmemelidir. Yine saldırı tehlikesinden kaçınmak için kullanıcılar bilgisayarlarını şifre korumasına almadan kütüphane, derslik gibi toplu yerlerde bırakmamalıdır. Kullanıcılar ne zaman nerede oldukları veya olacakları gibi kişisel bilgilerini sosyal platformlarda paylaşmaktan kaçınmalıdırlar. Mağdurlar, bu şiddet eyleminin delili olan verileri silmemeli, bilakis çıktılarını vs alarak şikâyette bulunurken veya mahkemeye başvururken sunmalıdırlar. Mağdurlar, böyle bir şiddet eylemine uğradıklarında güvendikleri yakınlarını bu durumdan haberdar etmelidir ve gerekli yardımı almak konusunda istekli olmalıdırlar. Bu tedbirler somut olay bakımından daha da arttırılabilir.

Israrlı takip ve cyberstalking faillerine karşı mağdurlar, öncelikle 6284 sayılı Kanun kapsamında düzenlenen tedbirlere başvurabilirler. Bu tedbirler sınırı sayıda değildir ve somut olayın özelliklerine göre arttırılabilir veya değiştirilebilirler. Somut olayın özelliklerine göre mülki amirlerin ve hâkimlerin alabilecekleri tedbirler Kanun'da ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Bunlara ilaveten gecikilmesinde sakınca olan hallerde kolluk kuvvetleri de geçici tedbirler alabilirler. Israrlı takip ve cyberstalking niteliğindeki eylemler kişilik haklarına da aykırılık taşırlar ve aynı zamanda haksız fiil niteliğindedirler. TBK md 49'da düzenlenen kusur sorumluluğunun şartlarının bulunması halinde TMK md 23 vd anlamında da kişilik haklarına aykırılık gerçekleşmiş olur. Bu durumda mağdurlar kişilik haklarını koruyucu davalara başvurabilirler. Bu şiddet eylemlerin aile bireyleri tarafından işlenmesi halinde, bu önlemlerin yanı sıra TMK md 195 vd'da düzenlenen tedbirlere de gidilebilir. Söz konusu şiddet eylemlerinin suç niteliği taşıdığı durumlarda mağdurlar Türk Ceza Kanunu'ndaki hukuki düzenlemelere başvurulabilirler. Türk Ceza Kanunu'nda ısrarlı takip olarak bir suç tüpü düzenlenmemekle birlikte ısrarlı takip ve cyberstalking teşkil eden eylemler tek tek suç olarak

kabul edilerek yargılamaya konu olmaktadır. Tek tek suç teşkil eden bu eylemlerin bir bütün olarak değerlendirilmesi suçun kapsamının ve cezaların caydırıcı olması bakımından önemlidir.

Sonuç olarak ısrarlı takip ve cyberstalking eylemlerinden korunmak için sadece hukuki düzenlemeler yeterli değildir. Hukuki düzenlemeler caydırıcı olmalıdır, fakat bireylerin de bu şiddet türüne karşı toplumsal ve sosyal olarak bilinçlendirilmesi gereklidir. Hukuki düzenlemelerin yanı sıra toplumsal farkındalığın da artırılması önemlidir.

KAYNAKÇA

- Aa, S. v. (2012). Stalking As A Form of (Domestic) Violence Against Women: Two of A Kind? *Rassegna Italiana di Criminologia*, 174-187.
- Akca, E. B. (2018, 11 29). *Siber Zorbalık Nedir Nasıl Mücadele Edilir?* <https://www.guvenliweb.org.tr/>: <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/5ok8W.pdf> adresinden alındı
- Akca, E. B., Sayımer, İ., & Ergül, S. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları ve Siber Zorbalık Deneyimleri: Ankara Örneği. *Global Media Journal TR Edition*, 71- 86.
- Akıntürk, T., & Ateş Karaman, D. (2012). *Aile Hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Akipek, J. G., Akıntürk, T., & Ateş Karaman, D. (2012). *Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Aslan, A., & Doğan, B. Ö. (2017). Çevrimiçi Şiddet: Bir Siber Zorbalık Alanı Olarak "Potinss" Örneği. *Marmara İletişim Dergisi*, 95- 119.
- Ayan, S. (2004). *Evlilik Briliğinin Kounması*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.
- Aybay, R. (2007). Uluslararası Antlaşmaların Türk Hukukundaki Yeri. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 70*, 187- 213.
- Baig, A. (2017, July 05). *Cyber-Stalking is Increasing Each Year - Here's How to Protect Yourself*. <https://www.globalsign.com/en/blog/what-is-cyberstalking-and-how-to-prevent-it>: <https://www.globalsign.com/en/blog/what-is-cyberstalking-and-how-to-prevent-it> adresinden alındı
- Barlett, C. P., & Chamberlin, K. (2017). Examining Cyberbullying Across The Lifespan. *Computers in Human Behavior*, 444- 449.
- Bocij, P., & McFarlane, L. (2003). Cyberstalking: A Matter for Community Safety - But The Numbers Do Not Add Up. *Community Safety Journal*, 26- 34.

- Ceylan, E. (2013). Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 13- 54.
- Dhillon, G., Challa, C., & Smith, K. (2016). Defining Objectives for Preventing Cyberstalking. *31st IFIP International Information Security and Privacy Conference (SEC)*, (s. 76- 87). Ghent, Belgium.
- Doğan, R. (2014). Kadına Yönelik Şiddeti Bir Türü Olarak Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu. *Ankara Barosu Dergisi*, 137- 154.
- Duggan, M. (2014, 10 22). *Part 1: Experiencing Online Harassment*.
<https://www.pewresearch.org/internet/2014/10/22/part-1-experiencing-online-harassment/>. adresinden alındı
- Duggan, M. (2017, 07 11). *Online Harassment 2017*.
<https://www.pewresearch.org/internet/2017/07/11/online-harassment-2017/>. adresinden alındı
- Durak, Y. (2014). İnternet Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırı ve Hukuki Koruma. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 101- 125.
- Dural, M., Öğüz, T., & Gümüş, M. A. (2018). *Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Eren, F. (2018). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Ergül, O. (2014). "Usulüne Göre Yürürlüğe Konulmuş Milletlerarası Andlaşmalar Kanun Hükmündedir". *Yıldırım Uler Armağanı, Yakın Doğu Üniversitesi Yayınları*, 65- 86.
- Gökalp, Ö. T. (2014). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet. *Doktora Tezi*. İstanbul.
- Günay, M. (2012). 6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 647-686.
- Huber, E. (2013). *Cyberstalking und Cybercrime Kriminalsoziologische Untersuchung zum Cyberstalking-Verhalten der Österreicher*. VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Hurrelmann, J., Nauck, I., & Freudenberg, D. (2008). *Stalking: Grenzenlose Belaestigung - Eine Handreichung für die Beratung-*. Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend.
- Kınay, Ş. (2020, 03 01). *Stalking" Hakkında Bilinmesi Gerekenler*.
<https://psikolojiagi.com/stalking/>. adresinden alındı
- King-Ries, A. (2011). Teens, Technology, and Cyberstalking: The Domestic Violence Wave of the Future? *Texas Journal of Women and the Law*, 131- 164.

- Lowry, P. B., Zhang, J., Wang, C., Wu, T., & Siponen, M. (2013). Understanding and Predicting Cyberstalking in Social Media: Integrating Theoretical Perspectives on Shame, Neutralization, Self-Control, Rational Choice, and Social Learning. *roceedings of the Journal of the Association for Information Systems Theory Development Workshop at the 2013 International Conference on Systems Sciences (ICIS 2013), Milan, Italy, December 15, (s. 2- 41)*. Milan.
- Maple, C., & Lang, R. (2012). Vulnerability, Victims and Free Movement: The Case of Cyberstalking. *New Journal of European Criminal Law*, 1-23.
- Moroğlu, N. (2012). Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi (6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi). *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 357-380.
- Oftinger, K., & Stark, E. (1995). *Schweizerisches Haftpflichtrecht, Allgemeiner Teil Bd I*. Zürich.
- Oğuzman, K. M., Seliçi, Ö., & Oktay- Özdemir, S. (2012). *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Özbilen, A. B., & Arslan, M. B. (2012). 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”un Değerlendirilmesi. “10. Yıl’a Armağan”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 365- 387.
- Pittaro, M. L. (2007). Cyber stalking: An Analysis of Online Harassment and Intimidation. *International Journal of Cyber Criminology*, 180- 197.
- Reno, J., Robinson, L., Brennan, N., & Schwartz, K. (1998). *Stalking and Domestic Violence*. Washington: A publication of the Violence Against Women Grants Office, Office of Justice Programs, U.S. Department of Justice.
- Sammons, J., & Cross, M. (2017). *The Basics of Cyber Safety Computer and Mobile Device Safety Made Easy, Chapter 9 - Beyond technology—dealing with people, 2017*.
- Saraç, A. F., Okullu, A. C., & Sağiroğlu, A. M. (2019). *Kadına Şiddete Son*. Türkiye Barolar Birliği- Hukuk Okur Yazarlığı.
- Stiller, A., Regler, C., & Rabe, S. C. (2016). Aktuelle empirische Forschung im Bereich „Stalking“. *Stalking in Deutschland* (s. 33- 62). içinde Deborah F. Hellmann.
- Şenol, H. K. (2019). Aİlenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 423- 459.
- Tandoğan, H. (1961). *Türk Mesuliyet Hukuku*. Ankara.
- Temur, N. (2019, Nisan). *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Siber Şiddet*.
<https://www.sivilsayfalar.org/wp->

content/uploads/2019/05/Toplumsal_Cinsiyete_Dayal%C4%B1_Siber_Siddet_Rehber_2019.pdf adresinden alındı

- Tunç, H. (2000). Milletlerarası Sözleşmelerin Türk İç Hukukuna Etkisi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye İle İlgili Örnek Karar İncelemesi . *Anayasa Yargısı Dergisi*, 174-192 .
- Türkmen, A. (2009). Yeni bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1387- 1434.
- Uğur, H. (2012). Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 333- 366.
- Uyumaz, A., & Akdağ, İ. (2015). Türk Özel Hukukunda Şiddet Ve Israrlı Takip Kavramı İle Israrlı Takip Mağdurunun Korunması. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 45- 94.
- Voß, H.-G. W., & Hoffmann, J. (2004). Stalking Aus Sicht Der Opfer und Taeter. *u entkommst mir nicht...Psychoterror – Formen, Auswirkungen und gesetzliche Möglichkeiten* (s. 18- 24). içinde MA 47.
- Yağcıoğlu, A. H. (2017). 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlemesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 19, Özel Sayı: Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, 913- 966.
- Yiğit, M. F., & Seferoğlu, S. S. (2017). Siber Zorbalıkla İlişkili Faktörler ve Olası Çözüm Önerileri Üzerine Bir İnceleme. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 13- 49.